

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. lapkričio 23 d.
(OR. en)

15738/23

EDUC 457
JEUN 270
SOC 811
CULT 165
DIGIT 271

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Delegacijoms
Dalykas:	Tarybos išvados dėl švietimo ir mokymo indėlio stiprinant bendras Europos vertybes ir demokratinį pilietiškumą

Delegacijoms priede pateikiamos pirmiau nurodytos Tarybos išvados, kurias Taryba (švietimas, jaunimas, kultūra ir sportas) patvirtino 2023 m. lapkričio 23 d. posėdyje.

**Tarybos išvados dėl švietimo ir mokymo indėlio stiprinant bendras Europos vertybes ir
demokratinį pilietiškumą**

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

PRIMINDAMA, kad Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje nustatyta, kad Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises,

PABRĖŽDAMA Sąjungos įsipareigojimą skatinti ir puoselėti šias vertybes ir prisidėti prie jų išsaugojimo ir plėtojimo, kaip nurodyta Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnio 1 ir 5 dalyse ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje,

PRIMINDAMA POLITINĮ KONTEKSTĄ, kaip išdėstyta šių išvadų priede,

PRIPAŽINDAMA, kad:

1. visos valstybės narės susiduria su iššūkiais, kylančiais dėl ekonominių, politinių, socialinių, kultūrinių ir technologinių pokyčių poveikio, dėl pasaulinės migracijos ir dėl kitokios kilmės socialinių problemų ir politinės poliarizacijos, pavyzdžiui, dėl nemažėjančios socialinės ir ekonominės nelygybės, taip pat dėl didėjančių skaldančių nacionalistinių tendencijų, ksenofobijos, rasizmo, antisemitizmo, homofobijos, bifobijos, transfobijos, interfobijos ir netolerancijos dėl lyties ar seksualinės orientacijos, neapykantą kurstančios kalbos ir radikalizacijos, dėl kurių kyla smurtinis ekstremizmas. O juk pastarasis dešimtmetis Europos Sąjungai ir be viso to buvo sunkus, nes kilo populistiniai ir prieš Europą nukreipti judėjimai ir vyko dezintegracinis „Brexit’o“ procesas;
2. pastarojo meto pasaulinė krizė, įskaitant COVID-19 pandemiją, taip pat padarė didelį poveikį mūsų demokratinėms visuomenėms, sukeldama beprecedenčių iššūkių valstybės ir visuomenės santykiams, informacijos patikimumui ir galiausiai demokratinėms institucijoms gebėjimui patenkinti sparčiai kintančius visuomenės poreikius ir reikalavimus. Tai taip pat daro poveikį kokybei, lygybei ir teisingumui švietimo ir mokymo srityje;

3. nepateisinamas Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą, lydimas nuolatinio didžiulio masto dezinformacijos srauto, yra ne tik išpuolis prieš Ukrainą, bet ir panieka tarptautinei teisei ir visuotinėms vertybėms, pavyzdžiui, taikai, ir tiesioginė grėsmė ES, kaip taikos, saugumo ir laisvės erdvei;
4. mūsų atviros demokratinės visuomenės remiasi viešais debatais, leidžiančiais gerai informuotiems piliečiams reikšti savo valią ir nuomonę pasitelkiant laisvus ir sąžiningus politinius procesus. Todėl gebėjimas naudotis žiniasklaidos priemonėmis, saugus, kritiškas ir atsakingas skaitmeninių technologijų naudojimas laikantis žmogų orientuoto požiūrio ir tinkamas dabartinių iššūkių, susijusių su klaidinga informacija ir dezinformacija, supratimas yra itin svarbūs informacija grindžiamam demokratiniam dalyvavimui ir galiausiai mokymosi procesams. Pokyčiai dirbtinio intelekto srityje, tiek keliantys riziką, tiek suteikiantys galimybių, taip pat akcentuoja itin svarbų šių veiksmų, kurie yra labai svarbūs ir kovojant su stereotipais ir žalingomis normomis, vaidmenį;
5. iššūkiai, susiję su darniu vystymusi ir klimato kaita, reiškia, kad reikia įgyvendinti teisingą ir įtraukią žaliąją pertvarką, taip pat tai, kad šiame procese reikia angažuoti visą visuomenę ir ją į ją įtraukti, taip pat kovoti su prieštaringomis pozicijomis;
6. visi šie iššūkiai ir rizika gali sukelti pasekmių, pavyzdžiui, socialinę poliarizaciją, politinį nepasitenkinimą ir atsiribojimą nuo demokratinų institucijų ir jų dalyvaujamųjų procesų, o tai kelia vis didesnę susirūpinimą Europos visuomenėse. Jie rodo, kad reikia toliau ginti mūsų demokratiją ir stiprinti mūsų bendras Europos vertybes, kaip nurodyta Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje. Jie taip pat parodė Europos Sąjungos pridėtinę vertę reaguojant į šiuos iššūkius bei riziką ir ieškant bendrų sprendimų;

7. užmojis sukurti Europos švietimo erdvę grindžiamas įvairiomis pagrindinėmis švietimo vertybėmis ir principais, kuriuos reikia toliau stiprinti, pavyzdžiui, kokybe, lygybe, teisingumu, sėkme visiems, įtrauktimi, pagarba ir įvairove¹;
8. šiame kontekste švietimo ir mokymo sistemos turi būti tokios, kad jomis būtų ne tik numatoma, prisitaikoma ir tinkamai reaguojama į naujus iššūkius, bet ir prisidedama prie mūsų demokratijos ir ES ateities, formuojant aktyvius, angažuotus ir kūrybingus piliečius, kurie suvoktų savo bendras vertybes ir galėtų tobulinti savo gyvenamąją aplinką. Bendros Europos vertybės, puoselėjamos pasitelkiant švietimą ir mokymą, įgalina ES socialinį ir ekonominį statusą ir jį propaguoja visame pasaulyje,

ATKREIPIA DĖMESĮ Į:

1. 2019–2027 m. ES jaunimo strategiją², kurioje pabrėžiama, kad reikia užtikrinti jaunimui būtinus išteklius, kad jie taptų aktyviais piliečiais ir teigiamų pokyčių įgyvendintojais, kuriuos įkvepia ES vertybės ir Europos tapatybė³, ir ES jaunimo dialogą, kuriame pabrėžiama būtinybė sustiprinti jaunuolių pilietiškumo kompetencijas ir priklausomybės visuomenei ir Europos Sąjungai jausmą.
2. ES vaiko teisių strategiją⁴, kurioje kaip viena iš prioritetinių teminių sričių nustatyta, kad turi būti užtikrintas vaikų įgalėjimas būti aktyviais piliečiais ir demokratinės visuomenės nariais.

---

¹ Tarybos rezoliucija dėl Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos siekiant sukurti Europos švietimo erdvę ir imtis veiksmų vėlesniu laikotarpiu (2021–2030 m.) (OL C 66, 2021 2 26, p. 1)

² Europos Sąjungos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių Vyriausybių atstovų rezoliucija dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje sistemos: 2019–2027 m. Europos Sąjungos jaunimo strategija (OL C 456, 2018 12 18, p. 1).

³ Struktūrinio dialogo 6-jo ciklo „Jaunimas Europoje: kas toliau?“ metu buvo parengta vienuolika Europos jaunimo tikslų: „priartinti ES prie jaunimo“, „visų lyčių lygybė“, „įtraukios visuomenės“, „informacija ir konstruktyvus dialogas“, „psichikos sveikata ir gerovė“, „kaimo jaunimo pažanga“, „kokybiškas darbas visiems“, „kokybiškas mokymasis“, „visiems skirta erdvė ir visų dalyvavimas“, „tvary žaliąją Europą“ ir „jaunimo organizacijos ir Europos programos“.

⁴ Dok. COM(2021) 142 final.

3. Konferencijos dėl Europos ateities rezultatus švietimo srityje – piliečiai, be kita ko, rekomendavo plėtoti ateities iššūkiams pritaikytą švietimą ir mokymąsi visą gyvenimą Europoje, daugiausia dėmesio skiriant, *inter alia*, pilietiniam švietimui demokratinį procesų klausimais, taip pat ES vertybėms ir Europos istorijai, ir minimalaus lygmens mokymo apie ES ir ypač jos demokratinius procesus, įskaitant Europos integracijos istoriją ir Europos pilietiškumą, užtikrinimui⁵.
4. 2021 m. ir 2022 m. Europos Parlamento rezoliucijas, kuriose pateikiamos išsamios rekomendacijos dėl atnaujinto Europos pilietiškumo ugdymo ir pabrėžiamas noras propaguoti bendrą Europos tapatybę, be kita ko, pasitelkiant bendrą akademinę programą, ir tvirtai integruoti europinį aspektą į švietimą⁶, taip pat sukurti bendrą pilietiškumo ugdymo sistemą, kuriai būtų būdingas europinis aspektas, įskaitant mokymąsi apie Europos vertybes ir bendros pedagoginės medžiagos bei požiūrių rengimą⁷.

---

⁵ Konferencija dėl Europos ateities. Galutinių rezultatų ataskaita, 2022 m. gegužės mėn. (plenarinio posėdžio pasiūlymai Nr. 46 ir 37).

⁶ 2022 m. balandžio 6 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl pilietiškumo ugdymo veiksmų įgyvendinimo (2021/2008(INI)) (OL C 434, 2022 11 15, p. 31).

⁷ 2021 m. lapkričio 11 d. Europos Parlamento rezoliucija „Bendras holistinis požiūris į Europos švietimo erdvę“ (2020/2243(INI)) (OL C 205, 2022 5 20, p. 17).

5. 2022 m. lapkričio 18 d. Komisijos komunikatą dėl pažangos, padarytos kuriant Europos švietimo erdvę⁸, kuriame valstybių narių, kitų ES institucijų ir suinteresuotųjų subjektų prašoma kartu apsvarstyti didelius iššūkius ir į ateitį orientuotas priemones, pavyzdžiui, „stiprinti Europos pilietiškumo ugdymą“, taip pat Komisijos patvirtintas lygybės sąjungos strategijas⁹, kuriose pabrėžiamas svarbus kokybiško ir įtraukaus švietimo ir mokymo, užtikrinančių pažangą kuriant lygybės sąjungą visiems, neatsižvelgiant į lytį, rasinę ar etninę kilmę, religiją ar tikėjimą, negalią, amžių ar seksualinę orientaciją, vaidmuo.

PABRĖŽIA esminį švietimo ir mokymo vaidmenį formuojant Europos ateitį. Veiksmiais, susijusiais su strateginiais prioritetais, nustatytais Tarybos rezoliucijoje dėl Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos siekiant sukurti Europos švietimo erdvę ir imtis veiksmų vėlesniu laikotarpiu (2021–2030 m.), be kita ko, suteikiama europinė perspektyva švietimo ir mokymo srityje ir įžvalgų besimokantiejiems apie tai, ką Europa ir Sąjunga reiškia jų kasdieniame gyvenime. Tai reiškia, kad reikia stiprinti kritinį mąstymą ir skatinti pilietines, tarpkultūrines ir socialines kompetencijas, tarpusavio supratimą ir pagarbą, taip pat atsakomybę už demokratines vertybes ir pagrindines bei žmogaus teises teikiant visų lygmenų ir rūšių švietimą ir mokymą.

PABRĖŽIA, kad Europos švietimo erdvės laikotarpio vidurio peržiūros proceso kontekste, savo 2023 m. gegužės mėn. rezoliucijoje „Europos švietimo erdvė. Žvelgiant į 2025 m. ir vėliau“¹⁰ Taryba pripažįsta, kad ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas bendrųjų kompetencijų įgijimo gerinimui, kad visiems Europos piliečiams būtų suteikta visapusiško asmeninio, socialinio, pilietinio ir profesinio tobulėjimo galimybė.

---

⁸ Dok. COM(2022) 700 final.

⁹ 2020 ir 2021 m. priimtos penkios lygybės strategijos, kuriomis siekiama pažangos kuriant lygybės sąjungą: 2020–2025 m. lyčių lygybės strategija (COM(2020) 152 final); 2020–2025 m. LGBTIQ asmenų lygybės strategija (COM(2020) 698 final); 2020–2025 m. ES kovos su rasizmu veiksmų planas (COM(2020) 565 final); 2020–2030 m. ES romų lygybės, įtraukties ir dalyvavimo strateginis planas (COM(2020) 620 final) ir 2021–2030 m. neįgaliųjų teisių strategija“ (COM(2021) 101 final).

¹⁰ OL C 185, 2023 5 26, p. 35.

SUTINKA, kad:

1. Demokratinio pilietiškumo ugdymas padeda didinti Europos atsparumą krizių ir sparčių bei didelių pokyčių metu ir jam turi tekti pagrindinis vaidmuo švietimo ir mokymo politikoje, nes jis atveria galimybes mokytis apie bendras Europos vertybes ir demokratinį pilietiškumą. Tai itin svarbu ne tik švietimo ir mokymo kontekste, bet ir visai visuomenei, kuri privalo būti aktyviai įtraukiama. Visi piliečiai ES (įskaitant naujai atvykstančius ir migrantų kilmės asmenis) turi išsiugdyti reikiamas kompetencijas, kad galėtų aktyviai ir atsakingai dalyvauti mūsų visuomenės gyvenime.
2. Demokratinio pilietiškumo ugdymas turėtų būti grindžiamas bendrųjų kompetencijų, įskaitant socialinius, kultūrinius ir emocinius aspektus, ugdymu, taip pat gebėjimu kritiškai mąstyti ir samprotauti. Jis turėtų būti grindžiamas mokymu ir mokymusi pasitelkiant demokratiją, apie demokratiją ir jos labai, visų pirma pilietiškumo kompetencija kaip gebėjimu veikti kaip atsakingas pilietis ir visapusiškai dalyvauti virtualiame ir nevirtualiame pilietiniame ir socialiniame gyvenime¹¹ ne tik vietos bei nacionaliniu, bet ir Europos bei tarptautiniu lygmenimis. Šiuo atžvilgiu demokratinio pilietiškumo ugdymas turėtų būti siejamas su pasaulinio pilietiškumo ugdymu ir švietimu darnaus vystymosi klausimais, taip pat su pagarba žmogaus teisėms kaip demokratijos pagrindu, o jo europinis aspektas, be kitų elementų ir atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes, turėtų apimti:

---

¹¹ Kaip apibrėžta 2018 m. gegužės 22 d. Tarybos rekomendacijoje dėl bendrųjų mokymosi visą gyvenimą gebėjimų (OL C 189, 2018 6 4, p. 1).

- a) supratimą apie bendras Europos vertybes, kuriomis grindžiama Sąjunga¹²;
  - b) žinių apie Europos integracijos istoriją, ES, jos tikslus ir jos institucijų veikimą, įgijimą, kad visi piliečiai galėtų samprotauti apie jos aktualumą ir pridėtinę vertę ir aktyviai dalyvauti Europos demokratinuose procesuose;
  - c) žinių, įgūdžių ir nuostatų, leidžiančių praktiškai ir aktyviai dalyvauti demokratinuose procesuose ES¹³, įgijimą;
  - d) geresnį įvairovės ir europinės bei pasaulinių kultūrinių tapatybių suvokimą.
3. Labai svarbu puoselėti bendras Europos vertybes ir demokratinį pilietiškumą visais švietimo ir mokymo lygmenimis ir visų amžiaus grupių žmonėms. Tam reikia išnagrinėti naujus švietimo ir mokymo veiksmus nacionaliniu ir Europos lygmenimis ir stiprinti esamus veiksmus, taip pat norėti bendradarbiauti ir, kai tinkama, susitarti dėl bendrų priemonių, turinio, metodų, apibrėžčių ir tikslų, kad būtų reaguojama į Europos piliečių poreikius ir lūkesčius ir toliau prisidedama prie Europos projekto ir jo gynybos nuo vidaus ir išorės grėsmių.

---

¹² Kaip nurodyta Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje.

¹³ Pavyzdžiui, Europos piliečių iniciatyvos kontekste.

PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ, deramai paisant institucinės autonomijos bei akademinės laisvės ir atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes:

1. STIPrinti bendrų Europos vertybių ir demokratinio pilietiškumo kaip sanglaudos ir įtraukties veiksmų propagavimą¹⁴ visų lygmenų ir rūšių švietimo ir mokymo (formaliojo, neformaliojo švietimo ir mokymo ir savišvietos) nuo ankstyvo amžiaus ir visą gyvenimą veikloje. Šiuo tikslu:
  - a) SKATINTI pilietiškumo ugdymo, grindžiamo pilietiškumo kompetencija ir kitomis kompetencijomis, kaip nacionalinės švietimo ir mokymo politikos, strategijų ir planų dalies, plėtojamą visų lygmenų ir rūšių švietimo ir mokymo, o ypač privalomojo švietimo ir profesinio rengimo ir mokymo, veikloje, taip pat pasitelkiant kitas viešąsias įstaigas, pavyzdžiui, bibliotekas.
  - b) GILINTI žinias ir supratimą apie ES, ypač apie jos istoriją, simbolius, tikslus ir veikimą, įskaitant jos sąsajas su valstybių narių demokratiniiais procesais, taip pat apie pagrindinius Europos politinį gyvenimą formuojančius klausimus.
  - c) REMTI teigiamo ir įtraukaus tapatybės ir bendrystės jausmo stiprinimą vietos, regioniniu, nacionaliniu ir ES lygmenimis, remiantis bendromis Europos vertybėmis.
  - d) DIDINTI INFORMUOTUMĄ apie formaliojo, neformaliojo kultūrinio švietimo ir mokymo ir kultūrinės savišvietos svarbą, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos įgyti žinių tiek apie Europos visuomenių įvairovę, tiek apie jų bendras vertybes ir kultūrinius ypatumus.

---

¹⁴ 2018 m. gegužės 22 d. Tarybos rekomendacija dėl bendrų vertybių, įtraukaus švietimo ir europinio mokymo aspekto propagavimo (OL C 195, 2018 6 7, p. 1).

- e) STIPRINTI svarbiausias sąsajas tarp, viena vertus, švietimo apie bendras Europos vertybes ir demokratinį pilietiškumą ir, kita vertus, švietimo darnaus vystymosi klausimais ir skaitmeninio pilietiškumo ugdymo, sudarant sąlygas Europos besimokantiems asmenims ir piliečiams prisitaikyti prie demokratinės, teisingos, tvarios ir skaitmeninės visuomenės, aktyviai joje dalyvauti ir įsitraukti į jos veiklą, per visą mokymosi visą gyvenimą procesą.
- f) atsižvelgiant į tokius socialinius iššūkius kaip skaitmeninis saugumas ir privatumas, patyčios kibernetinėje erdvėje, dezinformacija, neapykantą kurstanti retorika ir radikalizacija, DIDINTI veiksmingą žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumą, ypač skaitmeniniuose kontekstuose ir socialiniuose tinkluose, ypatingą dėmesį skiriant kritiniam mąstymui ir etiniam sąmoningumui, siekiant įgalinti žmones priimti informacija pagrįstus sprendimus.

2. INTEGRUOTI nuolatinės pastangas puoselėti lygybę ir įvairovę į konkretų mokymo apie bendras Europos vertybes ir demokratinį pilietiškumą kontekstą. Šiuo atžvilgiu:

- a) KURTI įtraukties kultūrą taikant mechanizmus, kurie leistų nustatyti atskirties, diskriminacijos ir smurto dėl, pavyzdžiui, kilmės, priklausymo mažumų grupėms, negalios, lyties, seksualinės orientacijos ar kitų asmeninių ar socialinių sąlygų, galimą dinamiką ir imtis dėl to veiksmų.
- b) SKATINTI veiksmus, kuriais daugiausia dėmesio skiriama į ES naujai atvykstantiems asmenims, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos įgyti pilietiškumo kompetenciją, turint omenyje jų kilmės kultūrinius pagrindus, ir RAGINTI, atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes, rengti švietimo ir mokymo medžiagą, projektus ir procesus, grindžiamus tarpkultūriniu požiūriu.

3. SKATINTI kokybiškas, novatoriškas, dalyvaujamasias ir įtraukias švietimo gaires, turinį, metodikas ir švietimo ir mokymo veiksmus, pritaikytus Europos Sąjungos kontekstui ir atsižvelgiant į konkrečius skirtingų švietimo ir mokymo sistemų ypatumus, kurie sudaro palankesnes sąlygas išsiugdyti pilietiškumo kompetenciją, įgyti bendras Europos vertybes ir mokytis apie ES. Atitinkamai ir kai tai tinkama:
- a) PRIPAŽINTI, kad bendradarbiavimas su tarptautinėmis organizacijomis gali padėti stiprinti pilietiškumo kompetencijos ugdymą ir bendrų Europos vertybių įgijimą. Visų pirma, kalbant apie Europos Tarybą, GERIAU PASINAUDOTI Chartija dėl demokratinio pilietiškumo ugdymo ir švietimo žmogaus teisių srityje ir Demokratinės kultūros kompetencijos orientaciniais metmenimis ES kontekste. ATSIŽVELGTI Į jos iniciatyvas ir priemones, kuriomis siekiama skatinti demokratiją ir žmogaus teises, gilinti žinias apie mūsų bendrą Europos istoriją ir sąmoningumą apie mūsų Europos visuomenių, kurioms būdingas daugiakultūris aspektas, vienybę¹⁵.
  - b) SKATINTI švietimo ir mokymo įstaigų ir visų atitinkamų švietimo subjektų bendradarbiavimą ES lygmeniu keičiantis gerosios praktikos, susijusios su mokymo programų rengimu, taikymu ir vertinimu, pavyzdžiais. APSVARSTYTI GALIMYBĘ bendradarbiauti bendro turinio ir požiūrių klausimais.
  - c) ĮTRAUKTI įvairius besimokančius asmenis, kurti lengvai skaitomą medžiagą, kuri būtų prieinama pasauliniu mastu, pritaikyti formatus ir turinį skirtingoms grupėms.

---

¹⁵ Šiuo atžvilgiu galima atsižvelgti į tokias konsoliduotas iniciatyvas kaip Europos šiuolaikinių kalbų centras arba naujesnes iniciatyvas, pavyzdžiui, Istorijos mokymo Europoje observatoriją.

- d) SKATINTI savanorišką veiklą ir neformaliojo švietimo ir mokymo ir savišvietos veiklą ugdant kompetencijas, susijusias su bendrų vertybių, solidarumo, socialinio įsipareigojimo ir demokratinio pilietiškumo propagavimu. SKATINTI tokios ugdomosios patirties pripažinimą ir atnaujinimą, pavyzdžiui, pasitelkiant mikrokredencialus.
  - e) SUDARYTI PALANKESNES SĄLYGAS skaitmeniniam požiūriui ir SKATINTI informacinio, ugdomojo ir komunikacinio turinio, susijusio su demokratiniu pilietiškumu ir bendromis Europos vertybėmis, kūrimą formatais, pritaikytais naujiems informacinės ir ryšių visuomenės kanalams.
4. REMTI švietimo ir mokymo įstaigas, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos tinkamai aplinkai, kuri suteikia galimybių praktiškai naudotis pilietiškumo ir demokratinio dalyvavimo galimybėmis ir apie tai mokytis. Šiuo tikslu:
- a) PANAIKINTI visų rūšių diskriminaciją ir segregaciją mokymosi aplinkoje, kad tai būtų saugi ir įtrauki erdvė, kurioje nebūtų jokio smurto ir būtų puoselėjamos pliuralizmo, tolerancijos, pagarbos, teisingumo, solidarumo, sąžiningumo ir lyčių lygybės vertybės.
  - b) SKATINTI vaikų ir jaunimo teisę būti išklausytiems ir visapusiškai dalyvauti socialiniame, ugdomajame, kultūriniame, meniniame ir rekreaciniame savo aplinkos gyvenime, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos laipsniškai mokytis aktyvaus pilietiškumo.

- c) SKATINTI besimokančių asmenų, mokytojų, instruktorių, ugdytojų, švietimo ir mokymo įstaigų vadovų, tėvų, šeimų ir prižiūrinčiųjų asmenų įsitraukimą į formalių ar neformalių dalyvaujamųjų organų veiklą ir jų tarpusavio bendradarbiavimą bei mainus.
- d) TOLIAU SKATINTI aukštojo mokslo įstaigų, mokyklų, mokymo centrų, jaunimo organizacijų, kultūros įstaigų ir visos bendruomenės bendradarbiavimą, kaip formaliojo, neformaliojo švietimo ir mokymo ir savišvietos sinergijas, laikantis visos mokyklos bendruomenės dalyvavimu grindžiamo požiūrio, kad visi mokyklos bendruomenės nariai¹⁶ aktyviai ir bendradarbiaudami dalyvautų ir prisidėtų kuriant pozityvią, saugią ir patikimą erdvę, kurioje būtų skatinama besimokančių asmenų, mokytojų ir ugdytojų gerovė.
- e) TEIKTI tinkamą paramą ir išteklius mokytojams, instruktoriams, ugdytojams, švietimo ir mokymo įstaigų vadovams, tėvams, šeimoms ir prižiūrintiesiems asmenims, kurie atlieka svarbų vaidmenį – padeda besimokantiems asmenims ugdyti kompetencijas, kurių reikia socialiniam ir pilietiniam gyvenimui ir demokratinio pilietiškumo įgyvendinimui.
- f) SKATINTI, kad visais lygmenimis švietimo ir mokymo įstaigų vadovų, mokytojų ir instruktorių pirminio mokymo, darbinio mokymo ir tęstinio profesinio tobulėjimo kontekste būtų įgyjama su bendromis Europos vertybėmis ir demokratiniu pilietiškumu susijusių kompetencijų. DIDINTI šios ugdomosios patirties vertę suteikiant teisę įgyti mokytojo profesiją ir ją plėtojant.

---

¹⁶ Įskaitant švietimo ir mokymo įstaigų vadovus, mokytojus, instruktorius ir kitus mokymo veikloje dalyvaujančius darbuotojus, mokinius, studentus, tėvus, šeimas, teisėtus globėjus ir prižiūrinčiuosius asmenis, taip pat kitus suinteresuotuosius subjektus: darbo su jaunimu tarnybas, su jaunimu dirbančius asmenis, vietos valdžios institucijas, nevyriausybines organizacijas, įmones, profesines sąjungas, savanorius ir t. t.

- g) SKATINTI švietimo ir mokymo įstaigų demokratizaciją ir transformaciją, kad jos taptų sektiniais pilietiškumo vertybių formavimo pavyzdžius, jų organizaciniuose ir valdymo procesuose skatinant valdymą ir dalyvavimą, pagrįstus bendromis Europos vertybėmis.
5. AKTYVINTI švietimo ir mokymo įstaigų, mokytojų, švietimo specialistų ir vadovų dalyvavimą esamose priemonėse, programose ir iniciatyvose Europos, nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis, pagal kurias prioritetu laikomas ir puoselėjamas bendrų Europos vertybių, demokratinio pilietiškumo, pilietinio aktyvumo, žinių apie Sąjungą bei jos veikimą ir aktyvaus dalyvavimo demokratinuose procesuose skatinimas ir mokymas apie juos. Be to, SKATINTI didesnę matomumą ir sklaidą, taip pat inovacijas ir keitimąsi gerąja patirtimi šiose srityse.

PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ IR KOMISIJOS (atitinkamoje jos kompetencijos srityje) imtis šių veiksmų:

1. Švietimo ir mokymo politikos darbotvarkėje SUTEIKTI DAUGIAU SVARBOS švietimui apie bendras Europos vertybes ir demokratinio pilietiškumo skatinimui. Šiuo tikslu:
  - a) APSVARSTYTI GALIMYBĘ kaip sustiprintą ir labiau matomą aspektą tai ĮTRAUKTI į pasiūlymus dėl tolesnio Europos švietimo erdvės plėtojimo iki 2025 m. ir dėl Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos siekiant sukurti Europos švietimo erdvę ir imtis veiksmų vėlesniu laikotarpiu (2021–2030 m.) antrojo (2026–2030 m.) ciklo.

- b) TOLIAU SKATINTI gerosios praktikos pavyzdžių sklaidą ir keitimąsi jais, tarpusavio mokymosi veiklą ir informavimą apie priemones, kuriomis puoselėjamas bendrų vertybių, priklausymo ES jausmo ir pilietiškumo kompetencijos ugdymas ir gerinama pilietiškumo ugdymo kokybė visose valstybėse narėse, be kita ko, naudojant skaitmenines technologijas. Nuolat STIPRINTI tinklaveiką, bendradarbiavimą ir mokslinius tyrimus, siekiant sukaupti geriausių įrodymų ir informacijos ir dalytis geriausia švietimo praktika šioje srityje.
  - c) Su bendromis vertybėmis ir demokratiniu pilietiškumu susijusiose srityse, visų pirma į vaikus ir jaunimą orientuotose srityse, STIPRINTI politikos sinergijas ir koordinavimą, kad būtų didinamas jos sisteminis poveikis.
  - d) PABRĖŽTI, kad svarbu pripažinti bendrų Europos vertybių, demokratinio pilietiškumo ir žinių apie Europos Sąjungą ir jos demokratinius procesus srityje vykdomų nacionalinių ir tarpvalstybinių veiksmų, šios srities švietimo ir mokymo projektų ir joje veikiančių įkvėpėjų vaidmenį, pavyzdžiui, pasitelkiant ženklą, emblemos ir kitas atitinkamas iniciatyvas, taptų svarbesnis.
  - e) SKATINTI organizuoti bendrus ir simbolinius šventinius renginius, konkursus, simuliacinius žaidimus ir iniciatyvas, leidžiančius patirti, kaip veikia demokratija, ir priartinti Europos Sąjungos realybę prie švietimo bendruomenės¹⁷ tiek nacionaliniu, tiek Europos lygiu.
2. SKATINTI švietimą skaitmeninio pilietiškumo klausimais ir DARYTI PAŽANGĄ vykdant vertybėmis grindžiamą skaitmeninę transformaciją švietimo ir mokymo srityje, tuo tikslu plėtojant į žmogaus teises ir skaitmeninį humanizmą¹⁸ orientuotus metodus.

---

¹⁷ Kaip pavyzdys paminėtini derybų simuliaciniai žaidimai moksleiviams ir studentams, kuriuos organizuoja ES institucijos, įskaitant Tarybą (*ConSIMium*) ir Europos Parlamentą (*Euroscola* ir programa „Mokyklos – Europos Parlamento ambasadorės“), arba kitos iniciatyvos, vykdomos bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis (programa „Atgal į mokyklą“).

¹⁸ Skaitmeninis humanizmas yra į žmogų orientuotas požiūris į perėjimą prie skaitmeninių technologijų ir pažangiausių technologijų, pavyzdžiui, dirbtinio intelekto, reguliavimą, užtikrinant žmogiškąjį veiksnį, kai susiduriama su automatizuotomis sprendimų priėmimo sistemomis.

3. REMTI visų Europos piliečių tarpusavio ryšius ir savitarpio supratimą. Šiuo tikslu:
- a) SKATINTI visos Europos švietimo bendruomenės – moksleivių, studentų, stažuotojų, mokytojų, švietimo specialistų, savanorių ir vadovų – judumą, porinius projektus ir tarpvalstybinį bendradarbiavimą visų lygmenų ir rūšių švietimo ir mokymo veikloje. PABRĖŽTI judumo ir mainų potencialą mokymo veikloje, skirtoje kultūrų dialogui, aktyviam pilietiškumui, bendrų vertybių propagavimui ir priklausymo Europos Sąjungai jausmo ugdymui, taip pat veikloje, kuria stiprinamas švietimo europinis aspektas ir kuri leidžia intensyviau ir labiau tiesiogiai patirti, ką reiškia būti europiečiu.
  - b) STIPRINTI valstybių narių kalbų (įskaitant regionines ir mažumų kalbas) ir kultūrų mokymąsi ir pažinimą, kai tinkama, formaliojo, neformaliojo mokymosi ir savišvietos aplinkoje¹⁹, siekiant skatinti visų įvairiausios tapatybės europiečių tarpusavio supratimą ir vienybę, taip pat pilietiškumo kompetencijos ugdymą.
4. STIPRINTI ir GILINTI europinį ir tarptautinį bendradarbiavimą švietimo ir mokymo srityje, grindžiamą mūsų bendromis Europos vertybėmis, taip pat pagrindinėmis švietimo vertybėmis bei principais, kuriais grindžiamos Europos švietimo ir mokymo sistemos. Atitinkamai:

---

¹⁹ Šiuo tikslu verta toliau remti Bendrųjų Europos kalbų mokymosi, mokymo ir vertinimo metmenų naudojimą.

- a) Visų lygmenų ir rūšių švietimo ir mokymo veikloje, kai tinkama, SEMTIS ĮKVĖPIMO iš europinės integracijos laimėjimų, kurių pasiekta kuriant Europos aukštojo mokslo erdvę ir diegiant Europos strategiją, kuria aukštojo mokslo institucijoms suteikiama galių²⁰, pavyzdžiui, iš Europos universitetų aljansų arba, profesinio rengimo ir mokymo sektoriuje, – profesinės kompetencijos centrų, kad būtų stiprinamas bendradarbiavimas ir daroma didesnė pažanga kuriant Europos švietimo erdvę, kurios pamatas – mūsų bendros Europos vertybės.
- b) TĖSTI BENDRADARBIAVIMĄ, kad būtų toliau plėtojamos griežtesnės kokybės užtikrinimo sistemos, siekiant stiprinti bendrus kokybės standartus, skaidrumą, pripažinimą ir judumą Europos švietimo erdvėje ir Europos aukštojo mokslo erdvėje, taip pat siekiant prisidėti prie darnesnės Europos kūrimo.
- c) TOLIAU palaipsniui PLĖSTI ir STIPRINTI šį vertybėmis grindžiamą bendradarbiavimą ne tik su šalimis kandidatėmis partnerėmis, bet ir su trečiosiomis šalimis, ypač su Europos kaimynystės priemonėje dalyvaujančiomis šalimis, kad būtų skatinami ryšiai ir stiprinamos švietimo, mokymo ir mokslinių tyrimų sistemos visame pasaulyje. Visu tuo bus prisidedama prie žinių apie Europos Sąjungą gilinimo, propaguojamos bendros Sąjungos ir jos valstybių narių vertybės, sudaromos palankesnės sąlygos tarptautiniam politiniam dialogui ir Europos diplomatijai, taip pat skatinamas demokratinio pilietiškumo plėtojimas.

---

²⁰ Tarybos išvados dėl Europos strategijos, kuria aukštojo mokslo institucijoms suteikiama galių dėl Europos ateities (OL C 167, 2022 4 21, p. 9).

PRAŠO KOMISIJOS, laikantis Sutarčių ir deramai atsižvelgiant į subsidiarumo principą ir nacionalines aplinkybes:

1. DIDINTI pilietiškumo ugdymo matomumą ir labiau akcentuoti švietimo ir mokymo sektoriaus indėlį į Europos iniciatyvas ir strategijas, susijusias su bendrų Europos vertybių stiprinimu, demokratiniu pilietiškumu ir žiniomis apie ES, ir užtikrinti didesnę šio indėlio matomumą.
2. Europos švietimo erdvės strateginės programos darbo grupių, o ypač Lygybės ir vertybių švietimo ir mokymo sektoriuje darbo grupės veikloje, bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis, LABIAU ĮTVIRTINTI demokratinio pilietiškumo ugdymą ir jam TEIKTI PRIORITETĄ.
3. Į esamus švietimo ir mokymo sistemų ir politikos stebėsenos procesus ĮTRAUKTI demokratinio pilietiškumo ugdymą ir bendras Europos vertybes, vengiant papildomos administracinės naštos valstybėms narėms. Šiuo tikslu:
  - a) Atsižvelgiant į jau turimus arba netrukus atsirasiančius palyginamus tarptautinius duomenų šaltinius, PASINAUDOTI Nuolatinės rodiklių ir lyginamųjų standartų grupės ekspertinėmis žiniomis siekiant parengti patobulintą kiekybinių ir kokybinių pilietiškumo kompetencijos ES rodiklių metodiką, kuri apimtų ir jau taikomus, ir dar rengiamus tokius rodiklius.
  - b) Į būsimus Švietimo ir mokymo stebėsenos biuletenius kartu su atnaujinta informacija apie nacionalines politikos priemones ĮTRAUKTI pilietiškumo kompetencijos, kaip vienos iš nacionalinių švietimo ir mokymo sistemų bendrųjų kompetencijų, ugdymo stebėsenos rezultatus, jeigu turima naujų duomenų ir kitų įrodymų.

4. PRISIDĖTI prie žinių gausinimo ir paramos valstybėms narėms, kad jos turėtų svarbiausius duomenis ir priemones, skirtas apsvarstyti savo švietimo praktiką, nustatyti įgytą patirtį ir daryti pažangą šioje srityje, kartu vengiant valstybėms narėms, kurios galėtų nuspręsti savanoriškai dalyvauti numatomose iniciatyvose, sudaryti papildomos administracinės naštos. Šiuo tikslu:
- a) Reguliariai RENGTI daugiau palyginamųjų ir įrodymais grindžiamų tyrimų, ataskaitų ir mokslinių tyrimų, kad būtų gilinamos žinios apie tai, kas daroma švietimo ir mokymo sistemose siekiant plėtoti pilietiškumo kompetenciją ir apie jos poveikį mokymosi rezultatams, bendrų Europos vertybių, demokratinio pilietiškumo ir žinių apie ES propagavimui²¹. Todėl, be kita ko:
- PARENGTI daugelio iniciatyvų ir gerosios praktikos, kurių imasi valstybės narės šiose srityse, kompendiumą, siekiant susidaryti išsamesnį vaizdą.
  - PARENGTI naują tinklo „Eurydice“ ataskaitą dėl pilietiškumo ugdymo ir mokymo Europos švietimo ir mokymo įstaigose.
  - SKATINTI specialius tyrimus ir apklausas Europos lygmeniu, siekiant įvertinti žinių apie ES ir jos veikimą lygį, priklausymo jausmą, aktyvų dalyvavimą ir žinias apie teises ir pareigas, susijusias su tapimu Europos piliečiais, švietimą ir mokymą susiejant, be kita ko, su jaunimo, kultūros ir teisingumo sektoriais.

---

²¹ Naujausias Tarptautinės švietimo pasiekimų vertinimo asociacijos tarptautinis pilietinio ir pilietiškumo ugdymo tyrimas buvo atliktas 2016 m., o tinklo „Eurydice“ ataskaitą dėl pilietiškumo ugdymo Europos mokyklose Komisija parengė 2017 m.

- b) Remiantis Lygybės ir vertybių švietimo ir mokymo sektoriuose darbo grupės darbo rezultatais, bendradarbiaujant su Europos Taryba ir kaip pagrindu naudojantis jos Kompetencijų demokratinei kultūrai modeliu, APSVARSTYTI galimybę PARENGTI konkrečią, papildomą kompetencijų sistemą, skirtą aktyvaus ir demokratinio pilietiškumo ugdymui, pritaikytą prie ES konteksto ir skirtą besimokantiejiems ir pedagogams. Tai taip pat leistų vertinti kompetencijas panašiai kaip ir pagal kitas esamas ES sistemas²², siekiant sinergijų su jomis.
- c) Kad būtų gerinama demokratinio pilietiškumo ugdymo pasiūla ir kokybė visose valstybėse narėse, RENGTI gaires dėl metodikos, turinio ir mokytojų rengimo, kurios taptų orientaciniu pagrindu politikos formuotojams.
- d) Kaip savanorišką galimybę valstybėms narėms SKATINTI rengti konkrečius mokymo modelius demokratinio pilietiškumo ugdymo ES klausimais mokytojams, instruktoriams ir vadovams, taip pat politikos formuotojams, grindžiamus bendromis Europos vertybėmis, demokratiniu pilietiškumu, ES pilietiškumo kompetencija ir kitomis susijusiomis bendrosiomis kompetencijomis, visų pirma pasitelkiant atitinkamas ES programas²³ ir interneto platformas, tokias kaip Europos mokyklinio ugdymo platforma.

---

²² Pavyzdžiui, sistemos „GreenComp“, „DigComp“, „LifeComp“ ir „EntreComp“.

²³ Pavyzdžiui, pasitelkiant programą „Erasmus+“ ir tokias iniciatyvas kaip „Erasmus+“ mokytojų akademijos.

5. Kalbant apie programą „Erasmus+“²⁴, SUTEIKTI TOLESNĮ IMPULSĄ ketvirtajam iš visaapimančių programos įgyvendinimo prioritetų – „dalyvavimas demokratiname gyvenime, bendros vertybės ir pilietinis dalyvavimas“, taip pat žinių apie ES ir judumo sritims. Šiuo tikslu:
- a) Įgyvendinant šiuos veiksmus, AKCENTUOTI poreikį daugiau sužinoti apie ES, jos tikslus, demokratinius procesus ir veikimą, taip pat apie jos teikiamą pridėtinę vertę. Šiuo tikslu, be kita ko, APSVARSTYTI GALIMYBĘ prieš sudarant judumo mokymosi tikslais ar bendradarbiavimo partnerystes arba jų įgyvendinimo metu ĮTRAUKTI geresnes žinias apie ES ir bendras Europos vertybes užtikrinančias priemones, tokias kaip mokymo moduliai, pritaikyti dalyvio amžiui ir profiliui. Reikėtų deramai stengtis, kad nebūtų sukurta kliūčių dalyvauti programoje.
  - b) AKCENTUOTI pilietiškumo ugdymą ir bendras Europos vertybes mokymo moduluose ir mokymo veikloje pagal iniciatyvą „Erasmus+“ mokytojų akademijos.
  - c) TOLIAU STIPrinti visų ES lygmens iniciatyvų, kuriomis padedama stiprinti bendras Europos vertybes ir ES demokratinę pilietiškumą ir kurti tikrus sąveikos tinklus, turinčius pajėgumų įtraukti švietimo ir mokymo bendruomenę į bendrą ES kūrimą, tokius kaip „eTwinning“ ir Europos mokyklinio ugdymo platforma, Europos suaugusiųjų mokymosi elektroninė platforma (EPAL), „Jean Monnet“ veiksmi, Europos universitetų aljansas ar profesinės kompetencijos centrai, koordinavimą, matomumą ir sklaidą.

---

²⁴ 2021 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/817, kuriuo nustatoma Sąjungos švietimo bei mokymo, jaunimo ir sporto programa „Erasmus+“ ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1288/2013 (OL L 189, 2021 5 28, p. 1).

- d) TOLIAU ŠALINTI biurokratinės kliūtis ir PALENGVINTI dalyvavimą programoje, atsižvelgiant į konkrečias mažų įstaigų ir įstaigų, veikiančių kaimo, nuošaliuose, periferinėse bei mažiau išsivysčiusiose vietovėse ir atokiausiuose regionuose arba nepalankioje aplinkoje, aplinkybes.
- e) TĘSTI programos veiksmų SUSIEJIMĄ su kitomis iniciatyvomis pagal Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programą²⁵ arba Europos solidarumo korpuso programą²⁶.

---

²⁵ 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/692, kuriuo nustatoma Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programa ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1381/2013 ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 390/2014 (OL L 156, 2021 5 5, p. 1).

²⁶ 2021 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/888, kuriuo nustatoma Europos solidarumo korpuso programa ir panaikinami reglamentai (ES) 2018/1475 ir (ES) Nr. 375/2014 (OL L 202, 2021 6 8, p. 32).

Politinis kontekstas

Europos Sąjungos Taryba

1. 2018 m. gegužės 22 d. Tarybos rekomendacija dėl bendrųjų mokymosi visą gyvenimą gebėjimų (OL C 189, 2018 6 4, p. 1).
2. 2018 m. gegužės 22 d. Tarybos rekomendacija dėl bendrų vertybių, įtraukaus švietimo ir europinio mokymo aspekto propagavimo (OL C 195, 2018 6 7, p. 1)
3. Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl Europos jaunimo demokratinio sąmoningumo ir demokratinio aktyvumo skatinimo (OL C 415, 2020 12 1, p. 16).
4. Tarybos rezoliucija dėl Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos siekiant sukurti Europos švietimo erdvę ir imtis veiksmų vėlesniu laikotarpiu (2021–2030 m.) (OL C 66, 2021 2 26, p. 1)
5. Tarybos išvados dėl lygybės ir įtraukties švietimo ir mokymo srityje siekiant skatinti visų mokymosi sėkmę (OL C 221, 2021 6 10, p. 3)
6. 2022 m. balandžio 5 d. Tarybos rekomendacija dėl Europos aukštojo mokslo institucijų ryšių užmezgimo siekiant veiksmingai bendradarbiauti (OL C 160, 2022 4 13, p. 1)
7. Tarybos išvados dėl Europos strategijos, kuria aukštojo mokslo institucijoms suteikiama galių dėl Europos ateities (OL C 167, 2022 4 21, p. 9)
8. Tarybos išvados dėl žaliajai pertvarkai reikalingų įgūdžių ir kompetencijų (OL C 95, 2023 3 14, p. 3)
9. Tarybos rezoliucija dėl Europos švietimo erdvės. Žvelgiant į 2025 m. ir vėliau (OL C 185, 2023 5 26, p. 35).

Ministrų deklaracijos

10. Deklaracija dėl pilietiškumo ir bendrų laisvės, tolerancijos ir nediskriminavimo vertybių skatinimo pasitelkiant švietimą (2015 m. kovo 17 d., Paryžius).

Europos Komisija

11. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europinės tapatybės stiprinimas per švietimą ir kultūrą Europos Komisijos įnašas Geteborgo vadovų susitikime“, 2017 m. lapkričio 17 d. (COM(2017) 673 final)
12. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl Europos švietimo erdvės sukūrimo iki 2025 m. (COM(2020) 625 final)
13. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl pažangos, padarytos kuriant Europos švietimo erdvę (COM(2022) 700 final).

Europos Parlamentas

14. 2021 m. lapkričio 11 d. Europos Parlamento rezoliucija „Bendras holistinis požiūris į Europos švietimo erdvę“ (2020/2243(INI)) (OL C 205, 2022 5 20, p. 17)
15. 2022 m. balandžio 6 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl pilietiškumo ugdymo veiksmų įgyvendinimo (2021/2008(INI)) (OL C 434, 2022 11 15, p. 31).
